

Opis istotnych zagadnień związanych z zadaniem z zakresu prawa karnego na część pisemną egzaminu sędziowskiego w 2024 r.

Zadanie z zakresu prawa karnego przygotowane na część pisemną egzaminu sędziowskiego polega na sporządzeniu wyroku z uzasadnieniem w sprawie oskarżonego o dwa przestępstwa. Aktem oskarżenia zarzucono oskarżonemu popełnienie czynu zabronionego określonego w art. 244 k.k. oraz czynu zabronionego określonego w art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k.

Istotne zagadnienia związane z zadaniem odnoszą się do problematyki materialnoprawnej i procesowej.

W ujęciu materialnoprawnym, na podstawie dowodów zgromadzonych w toku postępowania, należy ocenić, czy oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przedmiotowe i podmiotowe występku określonego w art. 244 k.k. W celu dokonania prawidłowej oceny prawnej zachowania oskarżonego należy uwzględnić treść przepisów prawa karnego materialnego określających obowiązywanie i bieg okresu, na jaki orzeczono wobec oskarżonego środek karny zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej na określoną w wyroku odległość. Zgodnie z art. 43 § 2 k.k., zakazy obowiązują od uprawomocnienia się orzeczenia, zaś wedle dyspozycji art. 43 § 2a k.k. okres, na który orzeczono zakazy, nie biegnie w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, chociażby orzeczonej za inne przestępstwo. Prawidłowa wykładnia tych przepisów oraz ich zastosowanie w zadaniu powinno skutkować dokonaniem oceny, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona zarzucanego mu występku kwalifikowanego z art. 244 k.k. Trzyletni okres środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej na określoną w wyroku odległość uległ, stosownie do art. 43 § 2a k.k., wydłużeniu o okres odbywania przez oskarżonego kary pozbawienia wolności orzeczonej w prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego w Jaworznie z dnia 12 czerwca 2018 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt II K 123/18.

W ujęciu materialnoprawnym należy również dokonać prawidłowej oceny, czy oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przedmiotowe i podmiotowe drugiego z zarzucanych mu czynów, a więc występku określonego w art. 224 § 2 k.k. Przesądzenie, w następstwie zgodnej z art. 7 k.p.k. oceny dowodów zgromadzonych w toku postępowania,

sprawstwa i winy oskarżonego w zakresie popełnienia tego czynu powinno skutkować w dalszej kolejności dokonaniem oceny, czy oskarżony popełnił ten czyn w warunkach powrotu do przestępstwa określonego w art. 64 § 1 k.k. oraz czy spełnione zostały przesłanki instytucji występku o charakterze chuligańskim określone w art. 115 § 21 k.k.

Prawidłowa ocena popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego określonego w art. 224 § 2 k.k. w warunkach powrotu do przestępstwa powinna uwzględniać akceptację zapatrywania, wedle którego warunek odbycia kary pozbawienia wolności w rozumieniu art. 64 § 1 k.k. spełnia także kara tego rodzaju wykonywana w całości lub w części w systemie dozoru elektronicznego (por. np. wyroki SN: z 23 maja 2014 r., III KK 16/14; z 13 lipca 2022 r., IV KK 198/22). Prawidłowa ocena popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego określonego w art. 224 § 2 k.k. w warunkach powrotu do przestępstwa powinna również uwzględniać pogląd, wedle którego wspomniane przestępstwo należy uznać za podobne do przestępstwa, za które oskarżony był skazany uprzednio wyrokiem w sprawie o sygn. akt II K 123/18 (por. np.: postanowienie SN z 11 maja 2006 r., V KK 442/05, w którym wskazano, że w wypadku ustalenia, że jedno z porównywanych przestępstw zostało popełnione z użyciem przemocy, drugie zaś z groźbą jej użycia, to należy przyjąć podobieństwo tych przestępstw w rozumieniu art. 115 § 3 k.k.).

W dalszej kolejności w zadaniu należy też rozważyć, czy popełniony przez oskarżonego czyn zabroniony z art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. należy uznać za występki o charakterze chuligańskim. W tym wypadku prawidłowa ocena musi uwzględniać wszystkie przesłanki definicji legalnej występku o charakterze chuligańskim określone w art. 115 § 21 k.k. W szczególności za nieodzowne należy uznać dokonanie oceny, czy oskarżony, wyczerpując znamiona występku określonego w art. 224 § 2 k.k., działał publicznie, a więc w sytuacji, w której bądź ze względu na miejsce działania, bądź ze względu na okoliczności i sposób działania sprawcy, jego zachowanie się jest lub może być dostępne (dostrzegalne) dla nieokreślonej liczby osób (por. np.: uchwała SN z 20 września 1973 r., VI KZP 26/73). Ponadto należy uwzględnić wymagania strony podmiotowej przestępstwa określonego w art. 224 § 2 k.k., w którego przypadku, z uwagi na występowanie znamienia „w celu”, mamy do czynienia z zamiarem bezpośrednim kierunkowym. Z tej przyczyny należy dokonać oceny, czy zachowanie oskarżonego może być potraktowane, jako działanie „bez powodu” albo „z oczywiście błahego powodu” w rozumieniu art. 115 § 21 k.k.

Za modelowe rozstrzygnięcie należy uznać skazanie oskarżonego za popełnienie przestępstwa określonego w art. 244 k.k. oraz przestępstwa określonego w art. 224 § 2 k.k.

w zw. z art. 64 § 1 k.k. W zakresie drugiego z wymienionych czynów zabronionych dokonanie oceny, że czyn ten:

- został popełniony w warunkach powrotu do przestępstwa, powinno wiązać się z odpowiednią modyfikacją opisu przypisanego czynu zabronionego oraz jego kwalifikacji prawnej, uwzględniającą art. 64 § 1 k.k.,
- nie powinien być uznany za występki o charakterze chuligańskim, powinno skutkować wyeliminowaniem z opisu czynu przypisanego przesłanek wynikających z art. 115 § 21 k.k. oraz, w konsekwencji, wyeliminowaniem art. 57a § 1 k.k. z kwalifikacji prawnej tego czynu.

Skazanie oskarżonego za popełnienie dwóch przestępstw powinno skutkować wymierzeniem dwóch kar jednostkowych, odpowiednich z perspektywy dyrektyw wymiaru kary i okoliczności branych pod uwagę przy wymiarze kary. Wymierzone kary jednostkowe powinny być następnie połączone węzłem kary łącznej, w razie spełnienia przesłanek określonych w art. 85 k.k. Na poczet tej kary należy zaliczyć okres rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonego w sprawie. W zakresie pozostałych konsekwencji prawnych wynikających ze skazania za popełnienie czynu zabronionego określonego w art. 224 § 2 k.k. należy uznać za nieuzasadniony wniosek prokuratora o orzeczenie przepadku zabezpieczonego noża. Przesłanki takiego rozstrzygnięcia określone w art. 44 § 2 k.k. nie zostały spełnione. Z tego względu należy orzec na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. o zwrocie oskarżonemu tego dowodu rzeczowego.

W ujęciu procesowym za istotne zagadnienie należy uznać dokonanie prawidłowej oceny dowodów z perspektywy dyrektyw określonych w art. 7 k.p.k. Ocena ta powinna w szczególności obejmować dowód z wyjaśnień oskarżonego, który na rozprawie odwołał swoje wcześniejsze depozycje procesowe. Dodatkowo należy uwzględnić żądanie obrońcy o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu. Rozstrzygając w tym przedmiocie należy uwzględnić poglądy wyrażone w orzecznictwie odnośnie do odpowiednich przepisów określających wysokość stawek wynagrodzenia obrońcy za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu.